

الگوی ساختاری تعهد زناشویی بر اساس الگوهای ارتباطی در زنان: نقش واسطه‌ای هوش هیجانی

دانشجوی دکتری گروه مشاوره، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران
 دانشیار گروه مشاوره، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران
 دانشیار گروه روان‌شناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران

فرح فرداد^{id}
 فریده دوکانه‌ای فرد^{id*}
 مالک میرهاشمی^{id}

f.dokaneheefard@gmail.com | ایمیل نویسنده مسئول: | پذیرش: ۹۹/۱۱/۲۹ | دریافت: ۹۹/۰۹/۰۷

فصلنامه علمی
 خانواده درمانی کاربردی

شاپا (الکترونیکی) ۲۴۳۰-۲۷۱۷
<http://Aftj.ir>
 دوره ۲ | شماره ۱ پیاپی ۵ | ۲۲-۱
 بهار ۱۴۰۰

نوع مقاله: پژوهشی

به این مقاله به شکل زیر استناد کنید:
 درون متن:
 (فرداد، دوکانه‌ای فرد و میرهاشمی، ۱۴۰۰)

در فهرست منابع:

فرداد، فرح، دوکانه‌ای فرد، فریده، و میرهاشمی، مالک. (۱۴۰۰). الگوی ساختاری تعهد زناشویی بر اساس الگوهای ارتباطی در زنان: با نقش واسطه‌ای هوش هیجانی. فصلنامه خانواده‌درمانی کاربردی، ۱۲(۱ پیاپی ۵): ۲۲-۱.

چکیده

هدف: هدف پژوهش تعیین الگوی ساختاری تعهد زناشویی بر اساس الگوهای ارتباطی در زنان با نقش واسطه‌ای هوش هیجانی بود. **روش:** روش پژوهش همبستگی و جامعه آماری کلیه زنان متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره تهران در سال ۱۳۹۷ بود. به این صورت که در انتخاب مراکز مشاوره از نمونه‌گیری تصادفی ساده به قید قرعه استفاده شد. بدین منظور ابتدا شهر تهران به پنج منطقه شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تقسیم شد؛ سپس از هر منطقه سه مرکز مشاوره به شکل تصادفی و به قید قرعه انتخاب و بر اساس نرم افزار سمپل پاور ۳۰۰ زن انتخاب شدند. سپس پرسشنامه تعهد زناشویی آدامز و جونز (۱۹۹۷)، پرسشنامه الگوهای ارتباطی زوجین کریستنسن و سولاوای (۱۹۸۴)، و پرسشنامه هوش هیجانی بار-آن (۲۰۰۲) تکمیل و داده‌ها با استفاده از معادلات ساختاری اسمارت پلاس تحلیل شد. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد که الگوی ساختاری می‌تواند تعهد زناشویی را بر اساس الگوهای ارتباطی ($P=0/01$, $\beta=0/41$) با میانجی‌گری هوش هیجانی پیش‌بینی کند و از برازش مطلوبی برخوردار است. مسیر مستقیم الگوهای ارتباطی ($P=0/01$, $\beta=0/57$) و هوش هیجانی ($P=0/05$, $\beta=0/28$) بر تعهد زناشویی معنادار و مسیر غیرمستقیم نشان داد که الگوهای ارتباطی ($P=0/01$, $\beta=0/51$) با میانجی‌گری هوش هیجانی بر تعهد زناشویی شدت اثر مطلوبی داشته است. **نتیجه‌گیری:** برای انسجام و خلق رابطه زناشویی مطلوب، می‌توان با تقویت هوش هیجانی هریک از زوجها، نوع سبک الگوهای ارتباطی و تقابل عناصر درون روانی آن‌ها، روابط زوجها را بهبود بخشید.

کلیدواژه‌ها: تعهد زناشویی، الگوهای ارتباطی، هوش هیجانی

مقدمه

نظام خانواده در زمره مهم‌ترین نظام‌های اجتماعی است که بر اساس ازدواج بین دو جنس شکل می‌گیرد (نوروزی، رضاخانی و وکیلی، ۱۳۹۸)؛ از این رو، نیاز به برقراری و حفظ پیوند و روابط نزدیک با دیگران به‌عنوان انگیزه اساسی و بنیادی بشر قلمداد می‌شود (فتح‌اله‌زاده، میرصیفی‌فر، کاظمی، سعادت‌ی و نوایی نژاد، ۱۳۹۶). افزون بر آن، لازمه تقویت زندگی خانوادگی، ثبات و دوام آن و نوع نگرش و طرز تعامل زوجین در تعهد به ازدواج است (آنسا، نجما و نورین، ۲۰۱۳). در واقع یک ازدواج موفق قادر است بسیاری از نیازهای روانی و جسمانی فرد را در یک محیط امن برآورده سازد (فزلسفلو، ۱۳۹۶). باور بر این است که در واحدهای زناشویی قوی عناصر زیر موجود است: صمیمیت، تعهد، ارتباط عاطفی، مهارت‌های حل تعارض و معنویت (شهرستانی، دوستکام، رهباردار و مشهدی، ۱۳۹۱). تانگ و کوران (۲۰۱۲) معتقد است که هر ازدواج موفق حاوی سه رکن اساسی تعهد، جاذبه و تفاهم است. تعهد زناشویی، قوی‌ترین و پایدارترین عامل پیش‌بینی‌کننده کیفیت، رضایت، صمیمیت و ثبات رابطه زناشویی است. تعهد زناشویی، مسئولیت، وفاداری و وظیفه را شامل می‌شود و به این معنی است که افراد چقدر تلاش می‌کنند تا از رابطه خود محافظت کنند (کردی، اصلانی و امان‌الهی، ۱۳۹۶).

به اعتقاد هو، جیانگ و وانگ (۲۰۱۹) ازدواج سالم^۱ به معنای چندین عنصر مانند تعهد^۲، رضایت زناشویی^۳، ارتباط^۴ و عدم وجود عناصری مانند خشونت و خیانت است. همچنین از تامبلینگ و گلیپوا (۲۰۱۳) در واحدهای زناشویی قوی عناصر زیر موجود است: صمیمیت، تعهد، ارتباط عاطفی، مهارت‌های حل تعارض و معنویت؛ اگرچه تعهد یا قصد برای ادامه رابطه، اغلب سازه‌ای کلی در نظر گرفته می‌شود، اما دیو و جکسون (۲۰۱۸) آن را به سه نوع متمایز تقسیم‌بندی کرده‌اند که شامل: الف) تعهد نسبت به همسر یا تعهد شخصی^۵؛ ب) تعهد اخلاقی^۶ و ج) تعهد اجباری^۷. استنلی، رودز و ویتون (۲۰۱۰) پیشنهاد کردند که تعهد زناشویی می‌تواند به‌عنوان مهم‌ترین متغیر در بررسی فرآیندهای ارتباطی زوج‌ها در نظر گرفته شود. نلسون، کیرک، آن و سرس (۲۰۱۱) شواهدی ارائه کرده‌اند مبنی بر اینکه چگونه تعهد بین زوج‌ها بر واکنش آن‌ها نسبت به خطاها و باورهای اشتباه نسبت به یکدیگر تأثیر گذاشته به‌طوری که می‌تواند موجب تعاملاتی سازنده یا مخرب بین آن دو گردد؛ و اینکه زوجینی که نسبت به هم تعهد بیشتری دارند، از همسازی و صمیمیت بیشتر، الگوهای ارتباطی مؤثرتر و مشکل‌گشایی کارآمدتر، رضایت بیشتر نسبت به زندگی برخوردارند. الگوهای ارتباطی یک مقوله بسیار مهم در ثبات و استحکام روابط زوج‌ها به شمار می‌رود و در ازدواج با ارزش است؛ زیرا تعهد زوجین به ثبات رابطه را محکم می‌کند و به‌طور مثبتی با سازگاری و رضایت زناشویی همراه است (تریوه، کریمی، اکبری و مرادی، ۱۳۹۹). در واقع تعهد زناشویی و

-
1. healthy marige
  2. commitment
  3. marital satisfaction
  4. communication
  5. personal commitment
  6. moral commitment
  7. constrain commitment

الگوهای ارتباطی بخش حیاتی یک ازدواج موفق هستند؛ بدین معنا که زوجین برای خلق آینده‌ای مشترک تلاش می‌کنند و به وقت بحران و تعارض در کنار هم باقی می‌مانند (محمدی، حیدرنیا و عباسی، ۱۳۹۵). با این وجود یکی از زیان‌بارترین عاملی که زندگی زناشویی و پایداری آن را تهدید می‌کند این است که باورها، دیدگاه‌های غیرمنطقی و عاشقانه وارد ازدواج می‌شوند؛ بر پایه شواهد موجود این باورهای غیرواقعی ویران‌کننده را می‌توان در ادبیات مربوط به ازدواج مشاهده کرد (ناگاراچا، راجاما و ردی، ۲۰۱۲). در واقع بسیاری از واکنش‌های نامطلوب و مشکلات، ناشی از باورها و تفکرات غیرمنطقی، در الگوهای ناکارآمد ارتباطی است و تا زمانی که این‌گونه افکار و الگوها تداوم یابند، مشکلات مربوط به ارتباط، پذیرش و همراهی با دیگران نیز ادامه خواهند یافت (الیس، ۲۰۰۳؛ به نقل از نامنی، عباسی و زارعی، ۱۳۹۵).

در این راستا پژوهش‌ها نشان داده‌اند که سطح بالای الگوهای ارتباطی غیرواقعی با سطح پایین رضایت زناشویی در ارتباط است. به‌طور کلی، این احتمال وجود دارد که باورهای ارتباطی افراد نسبت به ازدواج مختل‌کننده و نقش برجسته‌ای در افزایش میزان طلاق داشته‌اند (پاروت و پاروت، ۲۰۱۵). همچنین به نظر می‌رسد باورها و الگوهای ارتباطی در ازدواج پرسمان با ارزشی برای پژوهش باشند چون مشخص شده است که این باورها چه بسا پیش‌بینی مناسبی برای ازدواج و زندگی زناشویی موفق باشند (رجبی، عباسی، سودانی و اصلانی، ۱۳۹۵). از این رو، توجه به نیازها و درک دنیای کیفی یکدیگر منجر به بهبود کیفیت رابطه و از طرفی باعث می‌شود زوج‌ها ادراک مثبت‌تر و خوشایندتری نسبت به خود، یکدیگر و رابطه زناشویی‌شان پیدا کنند (رابی، ووبولدینگ و کارلسون، ۲۰۱۷). روابط رضایت‌بخش بین زوجین از طریق علاقه متقابل، میزان مراقبت از همدیگر و تفاهم قابل‌سنجش است و می‌تواند بر سلامت خانواده و از طرفی بر رشد و شکوفایی استعدادها، تکوین شخصیت، رشد جسمانی، شناختی، عاطفی و اخلاقی اعضای خانواده تأثیر گزار باشد (ماساریک و کانگر، ۲۰۱۷). با توجه افزایش تعداد زوج‌های مشکل‌دار، به هم خوردن تعادل خانواده‌ها، مختل شدن روابط زوجین و آمار بالای طلاق در این واحد اجتماعی، زنان بیش از سایر اعضا در معرض آسیب قرار دارند. بنابراین خانواده مهم‌ترین نهاد جامعه است و ورود هر عامل تنش‌زایی بر کارکردهای آن تأثیر می‌گذارد (مارشال، مائوریس، تروتسنبورگ و گروتنهویس، ۲۰۱۷).

تحقیقات نشان داده است از جمله مؤلفه‌های غیر شناختی که به فرد در مقابله با فشارها و محدودیت‌های محیطی (بار - ان، ۲۰۰۱؛ شفیع و محمدی، ۱۳۹۶)، درک و پذیرش افکار، احساس‌ها و عواطف همسر و در پی آن، احساس رضایتمندی بیشتر در زندگی زناشویی کمک می‌کند، هوش هیجانی است. بر این اساس هوش هیجانی می‌تواند بر کیفیت رابطه زناشویی زوجین (زیدنر، کلودا، متهوس، ۲۰۱۳). بنا بر تعریف، هوش هیجانی به توانایی فرد برای انتخاب آگاهانه احساسات، افکار و رفتار به‌منظور دستیابی به نتایج مطلوب در ارتباط با خود و دیگران اشاره دارد که می‌تواند بر زندگی فردی و بین فردی تأثیرگذار باشد (اکوماتیمی اوتودون، ۲۰۱۶). در واقع یکی از جنبه‌هایی که هوش هیجانی تأثیر فوق‌العاده‌ای بر موفقیت در آن دارد، ازدواج و زندگی زناشویی است به عبارتی اگر چنانچه زمینه‌ای وجود داشته باشد که هوش هیجانی در آن اهمیت دارد، آن زمینه ازدواج است، زیرا بنیاد و اساس رضایت از روابط به توانایی

فهم و کنترل هیجانات بستگی دارد؛ و جزء مهمی از رضایت زناشویی محسوب می‌شود (دمیری، حیدریان، احمدی و برهانی، ۱۳۹۳). به طور واضح‌تر بر اساس دیدگاه سالوی و مایر، ۱۹۹۰؛ توانایی فرد برای سازگاری با زندگی به توانمندی‌های هیجانی و عقلانی او بستگی دارد؛ بر این اساس هوش هیجانی می‌تواند تفکر، حل مسئله، بهزیستی روان‌شناختی و عملکرد اجتماعی را بهبود بخشد (شفیعی و محمدی، ۱۳۹۶). همچنین هوش هیجانی شامل توانایی‌های احساسی است که می‌تواند به افراد در درک احساسات، به کار بردن احساسات و مدیریت احساسات کمک کند (محمدی مهر و باغ‌ملک، ۲۰۱۷)، جملگی این مسائل می‌تواند بازتاب‌های مثبتی را در زندگی زناشویی برجای بگذارد. بنا به نظر فیتنس، هوش هیجانی یا حداقل برخی از جنبه‌های آن ظرفیت غنی‌سازی یک ازدواج توأم با رضایت و سازگاری مطلوب و با ثبات را دارد، و افراد دارای هوش هیجانی بالاتر در مقایسه با افراد با هوش هیجانی پایین، رضایت‌مندی زناشویی، سازگاری و صمیمیت بیشتر و تعهد بالاتری را تجربه می‌کنند (آذرنیک و آقایی، ۱۳۹۴). نتایج پژوهش اسمیت، سیاروچی و هیون (۲۰۰۸) در مورد ۴۵ زوج نشان می‌دهند که نه تنها هوش هیجانی عامل مؤثری در میزان رضایت، سازگاری و صمیمیت زناشویی است بلکه در پیگیری یک ساله این زوج‌ها، هوش هیجانی اثر نیرومندی بر تعهد زناشویی داشته است.

به نظر می‌رسد هیجان ابراز شده هر یک از زوج‌ها به‌عنوان یک عامل مهم استرس، محیط خانه را تحت تأثیر قرار می‌دهد (نیلز، رای و لیدل، ۲۰۱۱)؛ این هیجان‌های ابراز شده شامل نگرش‌های انتقادی خصومت‌آمیز و درگیری هیجانی مفرط است که یکی از زوج‌ها نسبت به همسر خود نشان می‌دهد (بحری و محمدی، ۱۳۹۴). نتایج پژوهش‌های مشابه نشان داد که بین تعهد زناشویی و الگوهای ارتباطی زناشویی رابطه معناداری وجود دارد و این الگوها عامل مهمی در پیش‌بینی تعهد زناشویی است (کردی، اصلانی و امان‌الهی، ۱۳۹۶؛ محمدی و همکاران، ۱۳۹۵؛ جانسون، لاونر، بارتون، استانلی و روادز، ۲۰۲۰؛ هو و همکاران، ۲۰۱۸)؛ همچنین بین باورها و الگوهای ارتباطی با تعهد زناشویی رابطه معناداری گزارش شده است (نامنی و همکاران، ۱۳۹۵؛ شهرستانی و همکاران، ۱۳۹۱؛ هاج، داودل، آرسون و برایت‌وایت، ۲۰۱۸؛ کلاید، هاوکینز و ویلوقبی، ۲۰۲۰). با توجه به مرور مبانی نظری و پژوهشی و با در نظر گرفتن دگرگونی نظام خانواده و تغییر سبک روابط زناشویی و الگوهای ارتباطی در جامعه ایران و لزوم توجه به اهمیت ثبات و دوام ازدواج برای پیشبرد اهداف جامعه و افزایش سطح سلامت روانی زنان متأهل، با توجه به در گذار بودن جامعه ما از حالت سنتی به مدرنیته توجه به تعهد زناشویی که طی تحقیقات مختلف یکی از اصلی‌ترین مؤلفه‌های پایداری و دوام ازدواج است ضروری به نظر می‌رسد؛ از این رو، بررسی عوامل مؤثر پیش‌بینی‌کننده تعهد زناشویی می‌تواند برای زنان که مشکلاتی در الگوهای ارتباطی زناشویی، صمیمیت و تعارضات ناشی از انتقاد و درگیری‌های عاطفی ایجاد می‌شود به‌عنوان راهگشا و تسهیل‌بازسازی نظام زندگی زناشویی باشد. لذا مسئله پژوهش در این تحقیق تعیین الگوی ساختاری تعهد زناشویی بر اساس الگوهای ارتباطی زناشویی با واسطه‌گری هوش هیجانی و هدف ارائه الگوی ساختاری مناسب آن انجام و فرضیه‌های زیر آزمون شد.

۱. تعهد زناشویی بر اساس الگوهای ارتباطی زناشویی با میانجی‌گری هوش هیجانی قابل پیش‌بینی است.

روش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف پژوهشی بنیادی و از نظر روش جزء پژوهش‌های همبستگی از نوع اکتشافی-متوالی و هدایت شده و جامعه آماری کلیه زنان متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره تهران در سال ۱۳۹۷ بود. نمونه آماری نیز با توجه به ماهیت تحقیق و با در نظر گرفتن ۲۰ درصد احتمال افت آزمودنی‌ها و بر اساس منطق انجام رگرسیون (دلاور، ۱۳۹۷) ۳۰۰ نفر در نظر گرفته شد؛ روش نمونه‌گیری تلفیقی از نمونه‌گیری تصادفی ساده و غیر تصادفی در دسترس و داوطلبانه بود. به این صورت که در انتخاب مراکز مشاوره از نمونه‌گیری تصادفی ساده به قید قرعه استفاده شد؛ اما انتخاب نمونه‌ها، به روش نمونه‌گیری غیر تصادفی در دسترس و داوطلبانه انجام شد. بدین منظور ابتدا شهر تهران به پنج منطقه شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تقسیم و مراکز مشاوره بر اساس هر منطقه به شکل تصادفی و به قید قرعه انتخاب و در مجموع بر اساس نرم افزار آماری سمپل پاور ۳۰۰ زن متأهل انتخاب شدند. معیارهای ورود به پژوهش شامل حداقل دو سال زندگی مشترک، محدوده سنی ۲۰ تا ۵۰ سال، مدرک تحصیلی حداقل دیپلم، داشتن تعارض‌ها و مشکلات زناشویی، معیارهای خروج داشتن بیماری‌های جسمانی و روانی مشهود و حاد، سوء مصرف مواد و یا دارو درمانی بود.

ابزار پژوهش

۱. پرسشنامه تعهد زناشویی^۱. این پرسشنامه توسط آدامز و جونز، ۱۹۹۷؛ برای مقاصد پژوهشی تهیه شده است و سه بعد تعهد شخصی را با سؤال‌های ۱ الی ۱۰، تعهد اخلاقی را با سؤال‌های ۱۱ الی ۲۲ و تعهد ساختاری را با سؤال‌های ۲۳ الی ۴۴ در طیف لیکرتی از کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۵ اندازه‌گیری می‌کند. دامنه کلی نمرات افراد بین ۱ تا ۱۷۲ نمره است و نمره بالا در این آزمون، بالا بودن تعهد زوجها را نشان می‌دهد (مؤمنی، کاووسی و امانی، ۱۳۹۴). آدامز و جونز، ۱۹۹۷؛ در ۶ پژوهش گوناگون به منظور به دست آوردن پایایی و روایی این پرسشنامه، آن را در مورد ۴۱۷ نفر متأهل، ۳۴۷ نفر مجرد، ۴۶ نفر مطلقه اجرا کردند و همبستگی هر پرسش با نمره کل پرسشنامه را بالا و معنادار و به‌طور کلی بیشترین حمایت تجربی و نظری را برای ابعاد این پرسشنامه گزارش کردند. در پژوهش قزلسفلو (۱۳۹۶) نیز آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های تعهد شخصی ۰/۷۹، تعهد اخلاقی ۰/۸۰، تعهد ساختاری ۰/۸۲ و برای کل پرسشنامه ۰/۸۷ به دست آمد. در پژوهش تریوه و همکاران (۱۳۹۹) آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۸۹ و برای تعهد شخصی ۰/۸۳، تعهد اخلاقی ۰/۸۸ و تعهد ساختاری ۰/۸۵ گزارش شد؛ در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۸۴ و برای تعهد شخصی ۰/۸۷، تعهد اخلاقی ۰/۷۹ و تعهد ساختاری ۰/۸۲ به دست آمد.

۲. پرسشنامه الگوهای ارتباطی^۲. پرسشنامه الگوهای ارتباطی ۳۵ سؤالی در سال ۱۹۸۴ توسط کریستنسن و سالوی ساخته و توسط صمدزاده، شعیری، مهدویان و جاویدی (۱۳۹۲) هنجاریابی شد. این پرسشنامه رفتارهای زوجین را در سه مرحله تعارض زناشویی برآورد می‌کند. این سه مرحله ۱- زمانی که

1. Marital Commitment Questionnaire
2. Communication Patterns Questionnaire

در روابط زوجین مشکل ایجاد می‌شود، ۲- درباره مشکل ارتباطی بحث می‌کنند، و ۳- بعد از بحث در مورد مشکل ارتباطی، را در برمی‌گیرد. هر کدام از این مراحل از سؤالاتی تشکیل شده است که در مجموع سه نوع رابطه کلی موجود بین زوجین را در بر می‌گیرد، این سه الگوی ارتباط سازنده متقابل، ارتباط توقع / کناره‌گیری (شامل توقع مرد / کناره‌گیری زن و توقع زن / کناره‌گیری مرد) و ارتباط اجتنابی متقابل در طیف لیکرتی ۹ گزینده‌ای از کاملاً ناممکن=۱ تا کاملاً ممکن=۹ نمره‌گذاری می‌شود. در پژوهش صمد زاده و همکاران (۱۳۹۲) روایی همبستگی بین پرسشنامه نارضایتی زناشویی انریچ فورز و السون ۱۹۸۹ با الگوی سازنده متقابل، الگوهای درخواست/کناره‌گیری، درخواست مرد/کناره‌گیری زن و اجتناب متقابل به ترتیب ۰/۶۴، ۰/۳۳، ۰/۳۴ و ۰/۳۴ برآورد شد و تحلیل داده‌ها در پژوهش مؤلفان یاد شده نشان دهنده اعتبار مناسب پرسشنامه الگوهای ارتباطی و آلفای کرونباخ = ۰/۷۶ بود. در پژوهش نوروزی، رضاخانی و کیلی (۱۳۹۸) ضریب آلفای کرونباخ آن برای الگوی سازنده متقابل = ۰/۶۴، درخواست/کناره‌گیری = ۰/۶۲ و اجتناب متقابل = ۰/۶۴ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای الگوی سازنده متقابل = ۰/۷۰، درخواست/کناره‌گیری = ۰/۷۱ و اجتناب متقابل = ۰/۶۹ به دست آمد.

۳. پرسشنامه هوش هیجانی^۱. این آزمون ۱۱۷ سؤال و ۱۵ خرده آزمون دارد که بار-ان در میان ۳۸۳۱ نفر از ۶ کشور (آرژانتین، آلمان، هند، نیجریه، آفریقای جنوبی و کانادا) که ۴۸/۸ درصد آن‌ها مرد و ۵۱/۲ درصد آن‌ها زن بودند اجرا کرد. نتایج حاصل از هنجاریابی نشان داد که آزمون از حد مناسبی از اعتبار (پایایی) و روایی برخوردار است (بار-ان، ۲۰۰۰). پاسخ‌های آزمون بر اساس مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت کاملاً موافقم=۵ تا کاملاً مخالفم=۱ تنظیم شده است؛ حداقل نمره برای هر فرد در کل آزمون ۹۰ و حداکثر نمره ۴۵۰ است، حداقل و حداکثر نمره هر فرد در هر خرده مقیاس نیز به ترتیب ۶ و ۳۰ به دست آمد (اکبری، پوراعتماد و صدق‌پور، ۱۳۸۹). سموعی (۱۳۸۰؛ نقل از دهشیری، ۱۳۸۱) در اصفهان به ترجمه و هنجاریابی این آزمون پرداختند که پس از هنجاریابی آزمون تعداد سؤال‌ها از ۱۱۷ به ۹۰ تقلیل یافت. پایایی آزمون از طریق محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۹۳ گزارش شده است. روایی آزمون از طریق اجرای فرم موازی، که مصاحبه‌ای سازمان یافته درباره میزان و تنوع هیجان‌ها، عواطف و ویژگی‌های فردی و احساسی بود، در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار گزارش شده است. همچنین پایایی آزمون از طریق روش بازآمایی پس از سه هفته ۰/۶۸ و از طریق دو نیمه کردن ۰/۷۸ گزارش شده است. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۸۷ به دست آمد.

شیوه اجرا. پس از اخذ برگه معرفی‌نامه از دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن به مراکز مشاوره انتخاب شده مراجعه و اطلاعات اولیه جهت اجرای پژوهش برای مدیران مراکز توضیح داده شد. از منطقه شمال تهران مراکز مشاوره سبل السلام، شهید محلاتی و مهرگان پژوه، منطقه شرق تهران مراکز فجر صادق، خانواده ایرانی و شکرانه، منطقه غرب تهران مراکز مشاوره ندای درون، بیمارستان تریا و پویا، منطقه مرکزی شهر تهران مراکز مشاوره رهگشا، راه خوشبختی و یکتا و از منطقه جنوب شهر تهران مرکز مشاوره دریای آرام، مرکز مشاوره آموزش و پرورش منطقه ۱۷ و منطقه ۹ انتخاب شدند. به شرکت کنندگان در

1. Emotional Intelligence Questionnaire

پژوهش در مورد شرایط شرکت در پژوهش و اصول اخلاقی نظیر رضایت آگاهانه، رازداری و محرمانه ماندن اطلاعات شخصی توضیح داده شد. سپس پرسشنامه‌ها توسط شرکت‌کنندگان در همان مراکز تکمیل و با توجه به پیچیدگی الگوی پژوهش از روش‌های واریانس محور الگوسازی معادلات ساختاری^۱ در دو بخش الگوی اندازه‌گیری و الگوی ساختاری استفاده و چون نقاط پرت و پرسشنامه مخدوش وجود نداشت؛ داده‌های ۳۰۰ نفر تحلیل شد. در روش واریانس محور که نسل دوم معادلات ساختاری است؛ مطابق با نظر هیر ۲۰۰۱ و هنسلر ۲۰۰۹، ابتدا آزمون همگن بودن سؤال‌های یک متغیر و بر اساس آن، بقیه آزمون در مورد الگوی ساختاری اجرا شد.

یافته‌ها

دامنه سنی ۲۱/۱۰ درصد از زنان متأهل بین ۲۰ تا ۳۰ سال، ۳۳/۹۰ درصد بین ۳۰ تا ۴۰ سال و ۴۵ درصد ۴۰ سال به بالا قرار داشت. ۲۷/۵ درصد شاغل و ۷۲/۵ درصد خانه‌دار و مدت تأهل ۳۳/۵۵ درصد بین ۱ تا ۵ سال، ۳۲/۴ درصد بین ۵ تا ۱۰ سال و ۱۲/۲۷ درصد بیش از ۱۰ سال و میزان تحصیلات ۱۷/۱ درصد دیپلم، ۱۰/۵ درصد فوق‌دیپلم، ۴۴/۴ درصد لیسانس، ۲۴/۳ درصد فوق‌لیسانس و ۳/۶ درصد دکترا بود.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار، چولگی و کشیدگی، ضریب تحمل، تورم و دوربین واتسون متغیرهای پژوهش (تعداد = ۳۰۰ نفر)

متغیر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	ضریب تحمل	تورم و دوربین واتسون
سازنده متقابل	۲۵/۹۲	۹/۵۷	-۰/۳۹	-۰/۷۲	۰/۷۴	۱/۲۴
توقع/کناره‌گیری	۲۵/۲۱	۸/۵۶	-۰/۲۴	-۰/۴۰	۰/۸۱	۱/۲۶
مرد متوقع/زن کناره‌گیر	۱۲/۲۹	۶/۲۸	۰/۳۰	-۰/۷۳	۰/۸۰	۱/۳۰
زن متوقع/مرد کناره‌گیر	۱۲/۹۱	۵/۸۱	۰/۲۷	-۰/۵۳	۰/۸۳	۱/۲۷
اجتناب متقابل	۱۲/۰۸	۵/۱۳	۰/۱۴	-۰/۵۸	۰/۸۴	۱/۳۴
هوش هیجانی	۳۲۶/۷۳	۳۵/۱۳	۰/۱۸	-۰/۱۱	۰/۷۹	۱/۷۴
تعهد زناشویی	۱۵۸/۹۶	۲۹/۱۳	-۰/۴۵	-۰/۲۵	-	-

جدول ۱ نشان می‌دهد که چولگی و کشیدگی بین ± 2 قرار دارند؛ بنابراین توزیع داده‌های متغیرهای پژوهش طبیعی و مقادیر ضریب تحمل و تورم واریانس متغیرهای پیش‌بین بزرگ‌تر از ۱/۱ و کوچک‌تر از ۱۰ است؛ همچنین مقدار دوربین واتسون در فاصله مجاز ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد؛ بنابراین مفروضه هم خطی بودن نیز در بین متغیرهای پیش‌بین برقرار است.

1. Structural Equation Modeling (SEM)

جدول ۲. نتایج آزمون همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیر	سازنده متقابل	توقع/کناره‌گیر	مرد متوقع/زن کناره‌گیر	زن متوقع/مرد کناره‌گیر	اجتناب متقابل	هوش هیجانی	تعهد زناشویی
۱. سازنده متقابل	۱						
۲. توقع/کناره‌گیری	۰/۲۳۰**	۱					
۳. مرد متوقع/زن کناره‌گیر	۰/۲۱۵**	۰/۷۳۳**	۱				
۴. زن متوقع/مرد کناره‌گیر	-۰/۱۰۵	۰/۶۷۸**	-۰/۰۰۲	۱			
۵. اجتناب متقابل	۰/۳۳۰**	۰/۳۸۱**	۰/۳۳۴**	۰/۲۰۰**	۱		
۶. هوش هیجانی	۰/۳۸۷**	-۰/۲۴۱**	-۰/۳۰۰**	-۰/۲۱۲**	-۰/۱۹۹**	۱	
۷. تعهد زناشویی	۰/۴۱۸**	-۰/۱۲۱*	-۰/۱۳۶*	۰/۰۳۱	-۰/۲۳۶**	۰/۳۳۹**	۱

* $P < 0.05$ ** $P < 0.01$

نتایج ضرایب همبستگی جدول ۲ نشان داد که بین تعهد زناشویی با سازنده متقابل و هوش هیجانی رابطه مثبت و با الگوهای ارتباطی توقع/کناره‌گیری، مرد متوقع/زن کناره‌گیر و اجتناب متقابل رابطه منفی معناداری وجود دارد ($P=0.1$). همچنین نتایج نشان داد که بین هوش هیجانی با الگوهای ارتباطی توقع/کناره‌گیری، مرد متوقع/زن کناره‌گیر، زن متوقع/مرد کناره‌گیر و اجتناب متوقع رابطه منفی و در عین حال با الگوی ارتباطی سازنده متقابل رابطه مستقیم و مثبتی دارد ($P=0.1$).

جدول ۳. معناداری ضرایب غیراستاندارد مستقیم بین متغیرهای موجود در مدل

از سازه	به سازه	مقدار b	خطا (S.E)	نسبت بحرانی (C.R)	سطح معناداری p
سازنده متقابل	← هوش هیجانی	۰/۱۱۷	۰/۰۷۶	۱/۵۳۵	۰/۱۲۵
کناره‌گیر. توقع	← هوش هیجانی	۰/۰۱۶	۰/۰۹۱	۰/۱۷۱	۰/۸۶۴
اجتنابی	← هوش هیجانی	-۰/۲۲۵	۰/۱۵۷	-۱/۴۳۹	۰/۱۵۰
سازنده متقابل	← تعهد زناشویی	۰/۲۲۶	۰/۰۳۳	۶/۷۴۵	۰/۰۰۱
کناره‌گیر. توقع	← تعهد زناشویی	۰/۰۱۳	۰/۰۳۹	۰/۳۳۲	۰/۷۴۰
اجتنابی	← تعهد زناشویی	-۰/۱۲۰	۰/۰۶۸	-۱/۷۶۰	۰/۰۷۸
هوش هیجانی	← تعهد زناشویی	۰/۱۶۶	۰/۰۳۰	۵/۵۸۸	۰/۰۰۱

* $P < 0.05$ ** $P < 0.01$

همان‌گونه که از داده‌های جدول فوق مشاهده می‌شود سه ضریب مسیر اصلی بین سازه‌های موجود در مدل در سطح ۰/۰۵ معنادار هستند؛ بقیه ضرایب مسیر بین سازه‌ها و متغیرها از لحاظ آماری معنادار نیست.

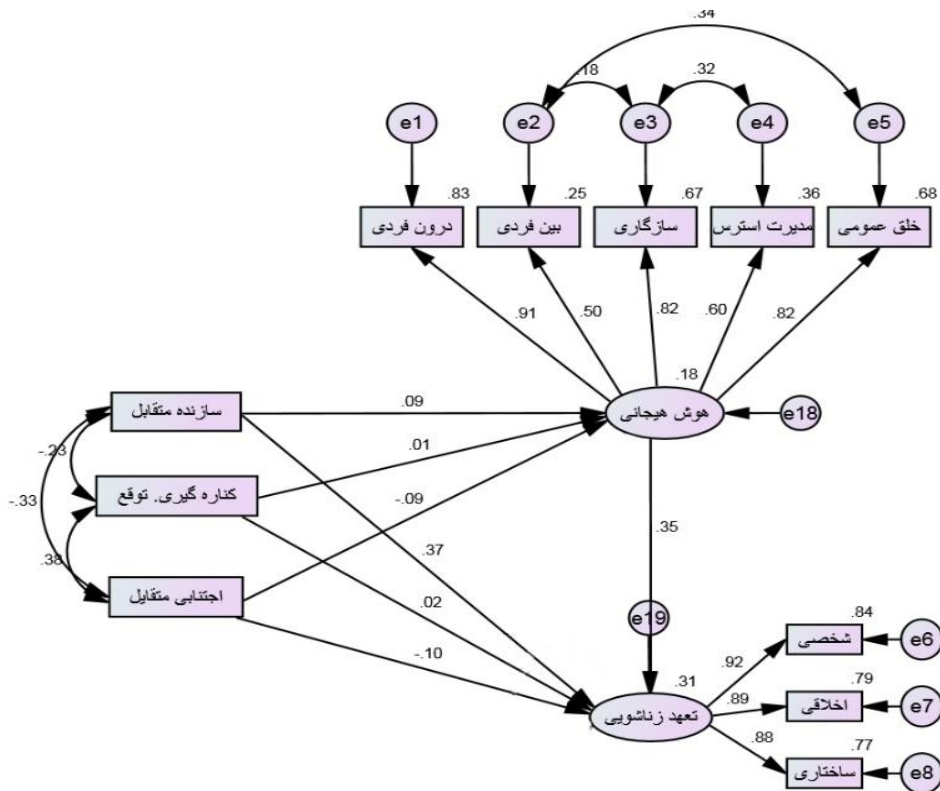
در مدل‌یابی معادلات ساختاری، سه نوع ضریب مسیر مستقیم، غیرمستقیم و کل محاسبه می‌شود. ضرایب مستقیم میزان تأثیر یک سازه بر سازه دیگر را نشان می‌دهد. ضرایب غیرمستقیم میزان تأثیر یک سازه را بر سازه دیگر از طریق یک سازه سوم نشان می‌دهد و ضرایب کل نیز از جمع ضرایب مستقیم و غیرمستقیم تشکیل می‌شوند و بیانگر ضریب تأثیر کلی یک سازه بر سازه دیگر در مدل هستند. ضرایب مستقیم بر روی علامت پیکان‌ها در مدل پژوهش (شکل ۱) ارائه شده است. در جدول زیر ضرایب استاندارد مستقیم، غیرمستقیم و کل بین سازه‌ها ارائه شده است؛ همچنین میزان واریانس تبیین شده متغیرهای وابسته در مدل نیز ارائه شده‌اند:

جدول ۴. اثرات استاندارد مستقیم و غیرمستقیم و کلی متغیرهای اصلی پژوهش

از سازه	به سازه	اثر مستقیم	اثر غیرمستقیم	اثر کل	واریانس تبیین شده
سازنده متقابل		۰/۱۱۷	ندارد	۰/۱۱۷	
کناره‌گیر. توقع	هوش هیجانی	۰/۰۱۶	ندارد	۰/۰۱۶	۰/۱۸
اجتنابی		-۰/۲۲۵	ندارد	-۰/۲۲۵	
سازنده متقابل		۰/۲۲۶**	۰/۰۱۹	۰/۲۴۵**	
کناره‌گیر. توقع	تعهد زناشویی	۰/۰۱۳	۰/۰۳۰	۰/۰۱۶	۰/۳۱
اجتنابی		-۰/۱۲۰	-۰/۰۳۷	-۰/۱۵۷*	
هوش هیجانی	تعهد زناشویی	۰/۱۶۶**	ندارد	۰/۱۶۶**	۰/۳۸

* $P < 0.05$ ** $P < 0.01$

بر اساس داده‌های جدول فوق ضرایب مستقیم و کل بین سازه الگوی ارتباطی سازنده متقابل -> به هوش هیجانی و تعهد زناشویی، بین سازه الگوی اجتنابی -> به تعهد زناشویی و در نهایت مسیر بین هوش هیجانی -> به تعهد زناشویی معنادار است.

شکل ۱. مدل نهایی نقش میانجی‌گری هوش هیجانی در الگوهای ارتباطی با تعهد زناشویی با بارهای عاملی

جدول ۵. شاخص‌های برازندگی الگوی ساختاری اولیه و اصلاح شده

شاخص نیکویی تطبیقی ^۱	شاخص نیکویی برازش تطبیقی ^۲	شاخص نیکویی برازش ^۳	ریشه خطای میانگین	مجدوران تقریبی ^۴	مجدور کا	شاخص‌های برازندگی
۰/۹۱	۰/۸۴	۰/۸۹	۰/۰۸۳	۳/۱۰		الگوی ساختاری اولیه
۰/۹۵	۰/۸۸	۰/۹۲	۰/۰۶۶	۲/۳۳		الگوی اصلاح شده
>۰/۹۵	>۰/۹۰	>۰/۹۵	<۰/۰۸	P>۰/۰۵		نقاط برش قابل قبول

1. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)
2. Goodness of Fit Index (GFI)
3. Adjausted Goodness of Fit Index (AGFI)
4. Comparative Fit Index (CFI)

در جدول ۵ شاخص‌های برازندگی در مرحله اول بیانگر عدم برازش قابل قبول الگو با داده‌ها است؛ به همین دلیل الگو در مرحله دوم با ایجاد کوواریانس نشانگرهای الگوهای ارتباطی، اصلاح و در نهایت شاخص‌های برازندگی حاصل شد و الگوی اندازه‌گیری با داده‌های گردآوری شده برازش قابل قبول دارد ($P=0/001$). طبق شکل ۱ مجذور همبستگی‌های چندگانه برای تعهد زناشویی بیانگر آن است که در مجموع الگوهای ارتباطی به همراه هوش هیجانی به ترتیب ۵۱ و ۲۸ درصد از واریانس تعهد زناشویی را می‌توانند تبیین کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از آن بود که الگوهای ارتباطی در خانواده می‌توانند تعهد زناشویی را پیش‌بینی کنند و هوش هیجانی نیز می‌تواند رابطه بین الگوهای ارتباطی و تعهد زناشویی در خانواده را میانجی‌گری کند. نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر نشان داد بین الگوهای ارتباطی با تعهد زناشویی و بین هوش هیجانی با تعهد زناشویی رابطه مستقیم معناداری دارد. همچنین بین هوش هیجانی با تعهد زناشویی و الگوهای ارتباطی با تعهد زناشویی نیز رابطه غیرمستقیم معناداری دارد. این یافته‌ها با نتایج پژوهش تریوه و همکاران (۱۳۹۹)، شفیعی و محمدی (۱۳۹۶)، نامنی و همکاران (۱۳۹۵)، هو و همکاران (۲۰۱۹)، کلاید و همکاران (۲۰۲۰) و دیو و جکسون (۲۰۱۸) همسواست.

در تبیین یافته پژوهش حاضر در مورد وجود رابطه بین الگوهای ارتباطی به عنوان یکی از عواملی اثربخشی که ارتباط را تضعیف کرده و موجب عدم درک درست پیام زوجها شده و به باورهای غلط، پیش‌داوری‌ها و نگرش‌های منفی ارتباطی زوجها می‌شود، اشاره نمود (شهرستانی و همکاران، ۱۳۹۱). از این رو، به عقیده الیس (۲۰۰۳؛ نقل از قزلسفلو، ۱۳۹۶) الگوهای ناکارآمد، علت اصلی بسیاری از اختلاف‌های اجتماعی است و یکی از عمده‌ترین عرصه‌ی بروز و نفوذ افکار غیرمنطقی و ناکارآمد، زندگی زناشویی است. در تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان به ماهیت الگوهای ارتباطی ناکارآمد و نقش آن در افزایش ناراضیاتی زناشویی و کاهش صمیمیت اشاره کرد؛ ریشه باور به تخریب‌کنندگی مخالفت به باور غیرمنطقی الیس که اگر چیزی را که می‌خواهم به دست نیاورم، وحشتناک است و نمی‌خواهم آن را تحمل کنم، برمی‌گردد (شهرستانی و همکاران، ۱۳۹۱). بنابراین، زوجها در چنین شرایطی در موقعیت بی‌تصمیمی و بلا تکلیفی به سر می‌برند و امیدوارند که این موقعیت هر چه سریع‌تر بگذرد (گاتمن و گاتمن، ۲۰۱۵). گرچه در کوتاه‌مدت این فرآیند ممکن است به نظر مؤثر افتد؛ اما در درازمدت و بسته به این که چه کسی بیشتر با مسئله سروکار دارد، می‌تواند با عدم رضایت همراه باشد و فرد درگیر با این باور را به سمت تصمیم‌گیری برای طلاق سوق دهد (تریوه و همکاران، ۱۳۹۹).

در تبیین این یافته‌ها همان‌طور که پژوهشگرانی هو و همکاران (۲۰۱۹) و دیو و جکسون (۲۰۱۸) بیان کردند؛ چون باور ارتباطی خوب، صمیمیت عمیقی ایجاد می‌کند؛ در حالی که باور ارتباط بد و غیرمنطقی، تعهد و نکات مثبت رابطه را از بین می‌برد؛ زوج‌هایی که ارتباط عاطفی مؤثر برقرار می‌کنند و رابطه صمیمانه دارند، از توانایی لازم برای تصدیق یکدیگر، گوش دادن و پاسخ‌های غیرتدافعی به نیازهای همسر

خود و تمرکز بر مسائل موجود در هنگام بروز سوءتفاهم‌ها و احساسات منفی برخوردارند؛ بسیاری از زوج‌هایی که به خاطر وجود مشکلات صمیمیت در روابطشان به مشاور مراجعه می‌کنند، اغلب ارتباط ضعیف را به‌عنوان دلیل اصلی مشکلاتشان ذکر می‌نمایند (محمدی و همکاران، ۱۳۹۵). در تبیین پیش‌بینی رابطه هوش هیجانی با تعهد زناشویی می‌توان گفت به بیان مایر و سالوی در سال ۲۰۰۴، قرن‌ها روانشناسان ذهن را به سه بخش شناخت، هیجان و انگیزه تقسیم می‌کردند و هوش را منحصرأ شامل مهارت‌های ترکیب کردن مفاهیم مجزا، استدلال، قضاوت کردن و تفکر انتزاعی می‌دانستند (شفیعی و محمدی، ۱۳۹۶). از این رو، پژوهش‌ها نشان دادند که هوش هیجانی نسبت به هوش بهر سنتی، پیش‌بینی کننده‌ی قوی‌تری برای موفقیت اجتماعی است و در بهترین شرایط هوش بهر تنها ۲۰ درصد از پیش‌بینی موفقیت زندگی افراد را به عهده دارد و ۸۰ درصد دیگر بر عهده هوش هیجانی اجتماعی فرد است (اوکوماتیمی اوتیدون، ۲۰۱۶).

بنابراین با جمع‌بندی یافته‌ها و مطالبی که بیان شد؛ پیشنهاد می‌شود؛ برای انسجام رابطه زناشویی، لازم است که هیجان‌های هر یک از زن‌ها و شوهرها، الگوهای ارتباطی آن‌ها، نوع درگیری عاطفی و تقابل عناصر درون روانی هر یک از زوج‌ها ارزیابی و شناخته شود تا از طریق اصلاح الگوی روابط بین زوج‌ها بهبود و تعهد زناشویی تداوم یابد. بنابراین با توجه به یافته‌های پژوهش در مورد پیش‌بینی تعهد زناشویی بر اساس الگوهای ارتباطی زناشویی با میانجی‌گری هوش هیجانی پیشنهاد می‌شود که آموزش‌هایی در زمینه زوج‌درمانی و خانواده‌درمانی از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای افزایش آگاهی همسران در مورد نقش الگوهای ارتباطی زناشویی و هوش هیجانی در میزان تعهد زناشویی و بهبود روابط زوج‌ها توسط متخصصان حوزه خانواده‌درمانی در مراکز بالینی و مشاوره‌ای ارائه شود. توجه به محدودیت‌های پژوهش نیز در استنباط دقیق از یافته‌ها ارزشمند است؛ از جمله محدودیت‌های این پژوهش مقطعی بودن و جامعه پژوهش است که تنها شامل زنان متأهل مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره شهر تهران بود؛ این دو مسئله تعمیم نتایج را با محدودیت و احتیاط مواجه می‌سازد. با توجه به استفاده از مقیاس‌های خود گزارش دهی که مبتنی بر بافت غربی است امکان سوگیری در پاسخ‌ها را با توجه به عوامل و بافت فرهنگی، مذهبی و اجتماعی ایران می‌تواند محدودیت ایجاد کند، بنابراین پیشنهاد می‌شود که پرسشنامه‌هایی بر اساس جمعیت و بافت فرهنگی، مذهبی و اجتماعی ایران تدوین و هنجاریابی شود. همچنین با توجه به نوع مطالعه پژوهش حاضر که بدون اعمال هیچ‌گونه متغیر مستقلی صرفاً به بررسی روابط می‌پردازد، پیشنهاد می‌گردد با انجام طرح‌های آزمایشی و با ارائه متغیرهای مستقل مانند آموزش غنی‌سازی روابط، آموزش روابط صمیمانه و پیشگیری و بهبود رابطه، تأثیر آن‌ها بر افزایش صمیمیت و باورهای ارتباطی و به تبع آن‌ها بر تعهد زناشویی بررسی گردد تا بتوان نتیجه به دست آمده را بهتر و با اطمینان بیشتری ارزیابی نمود.

موازین اخلاقی

در این پژوهش موازین اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد. همچنین زمان تکمیل پرسشنامه‌ها ضمن تأکید به تکمیل تمامی سؤال‌ها، شرکت کنندگان در مورد خروج از پژوهش در هر زمان و ارائه اطلاعات فردی مختار بودند. به آن‌ها اطمینان داده شد که اطلاعات محرمانه می‌ماند و این امر نیز کاملاً رعایت شد.

سپاسگزاری

از همکاری مسئولان مراکز مشاوره سبیل السلام، شهید محلاتی و مهرگان پژوه، فجر صادق، خانواده ایرانی و شکرانه، ندای درون، بیمارستان تریا و پویا، رهگشا، راه خوشبختی و یکتا، دریای آرام و مراکز مشاوره آموزش و پرورش منطقه ۱۷ و منطقه ۹ و همچنین تمامی شرکت کنندگان در پژوهش تشکر و قدردانی می‌شود.

مشارکت نویسندگان

این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته مشاوره بود که توسط معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن به تصویب رسیده و به هزینه شخصی انجام شده است. در تدوین این مقاله همه نویسندگان در طراحی، مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، گردآوری داده‌ها، تحلیل آماری داده‌ها و نهایی سازی نقش داشتند.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

- آذرنیک، مینا، و آقایی، اصغر. (۱۳۹۴). پیش‌بینی کیفیت روابط زناشویی بر اساس مؤلفه‌های هوش هیجانی (خوش‌بینی/تنظیم هیجان، ارزیابی از هیجانات، مهارت‌های اجتماعی و کاربرد هیجانات) در زوجین شهر اصفهان. دومین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی. دانشگاه تربیت‌حیدریه. اکبری، مهرداد، پوراعتماد، حمیدرضا، و صالح صدق‌پور، بهرام. (۱۳۸۹). تأثیر برنامه مداخله‌ای-آموزشی جرات‌ورزی، حل مسئله و حرمت خود بر هوش هیجانی. فصلنامه روانشناسی کاربردی، ۴(۱۱ پیاپی ۱۳): ۵۲-۶۴. بحری، سیده لیلا، و محمدی، نوراله. (۱۳۹۴). تحلیل عاملی تأییدی مقیاس انتقاد و درگیری عاطفی خانواده. خانواده پژوهی، ۱۱(۴۱): ۸۷-۱۰۱.
- تریوه، بهزاد، کریمی، کیومرث، اکبری، مریم، و مرادی، امید. (۱۳۹۹). الگوی ساختاری تعهد زناشویی بر اساس باورهای ارتباطی زناشویی، درگیری عاطفی و انتقاد در خانواده: نقش واسطه‌ای صمیمیت زناشویی. فصلنامه روانشناسی کاربردی، ۱۴(۱ پیاپی ۵۳): ۱۳۹-۱۵۸.

- شفیعی، زهرا، و محمدی، رحمت‌الله. (۱۳۹۶). پیش‌بینی کیفیت رابطه زناشویی بر اساس ابعاد هوش هیجانی در زنان و مردان متأهل و همسرانشان. *فصلنامه فرهنگی تربیتی زنان و خانواده*، ۱۲(۴۱): ۹۱-۱۰۶. رضایتمندی شهرستانی، ملیحه، دوستکام، محسن، رهباندار، حمید و مشهدی، علی بینی پیش. (۱۳۹۱). رضایتمندی زناشویی از روی متغیرهای باورهای ارتباطی و صمیمیت زناشویی در زنان متقاضی طلاق و عادی شهر مشهد. *زن و فرهنگ*، ۴(۱۴): ۱۹-۴۱.
- رجبی، غلامرضا، عباسی، قدرت، سودانی، منصور، و اصلانی، خالد. (۱۳۹۵). اثربخشی آموزش پیش از ازدواج به شیوه برنامه آگاهی و انتخاب میان فردی بر باورهای ارتباطی دانشجویان مجرد. *مجله مشاوره و روان‌درمانی خانواده*، ۶(۱): ۹۷-۷۹.
- دمیری، حجت، حیدریان، معصومه، احمدی، وحید، و برهانی، لیلا. (۱۳۹۳). رابطه سبک‌های شخصی و هوش هیجانی با رضایتمندی زناشویی. *مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی ایلام*، ۲۲(۵): ۳۵-۴۴.
- دهشیری، غلامرضا. (۱۳۸۱). *هنجاریابی پرسشنامه بهره هیجانی بار-ان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی.
- صمدزاده، منا، شعیری، محمدرضا، مهدویان، علیرضا، و جاویدی، نصیرالدین. (۱۳۹۲). پرسشنامه الگوهای ارتباطی: اعتبار و روایی. *فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده*، ۴(۱۱): ۱۱۶-۱۲۳.
- فتح اله زاده، نوشین، میرصیفی فر، لیلا، کاظمی، مرضیه، سعادت، نادره. و نوابی نژاد، شکوه. (۱۳۹۶). اثربخشی غنی‌سازی زندگی زناشویی بر اساس نظریه انتخاب بر کیفیت روابط زناشویی و صمیمیت زوجین. *روانشناسی کاربردی*، ۳(۴۳): ۳۵۳-۳۷۲.
- قرلسفلو، مهدی. (۱۳۹۶). *بررسی عوامل مؤثر بر تعهد زناشویی و مقایسه تأثیر مشاوره زوجی مبتنی بر این عوامل با مشاوره زوجی بر اساس واقعیت‌درمانی بر تعهد و رضایت زناشویی*. رساله دکتری مشاوره خانواده، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان.
- کردی، معصومه، اصلانی، خالد، و امان الهی، عباس. (۱۳۹۶). صمیمیت جنسی و اعتماد به‌عنوان تعدیل‌کننده‌های رابطه سبک دلبستگی ایمن و تعهد زناشویی. *روانشناسی کاربردی*، ۱۱(۳): ۴۳-۳۵۱-۳۳۳.
- نامنی، ابراهیم، عباسی، فاطمه، و زارعی، احمد. (۱۳۹۵). پیش‌بینی تعهد زناشویی بر اساس سبک عشق‌ورزی و باورهای ارتباطی. *رفاه اجتماعی*، ۱۶(۶۰): ۸۷-۱۰۷.
- نوروزی، سوده، رضاخانی، سیمین دخت، و وکیلی، پریش. (۱۳۹۸). رابطه علی بین چشم‌انداز زمان و بی‌ثباتی ازدواج با نقش میانجیگری الگوهای ارتباطی. *فصلنامه روانشناسی کاربردی*، ۱۳(۳): ۴۳۳-۴۵۱.
- محمدی، بهناز، حیدرنیا، احمد، و عباسی، هادی. (۱۳۹۵). پیش‌بینی تعهد زناشویی بر اساس صمیمیت زناشویی و بخشودگی. *رویش روانشناسی*، ۳(۱۶): ۳۱-۵۰.
- مؤمنی، خدامراد، کاووسی، سکینه، و امانی، رزیتا. (۱۳۹۴). پیش‌بینی تعهد زناشویی بر اساس تمایز یافتگی خود، همبستگی و انطباق‌پذیری خانواده و صمیمیت زناشویی. *آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده*، ۱(۲): ۴۶-۵۸.

References

- Aneesha, A., Najma, I. M., & Noreen, A. K. (2013). Family communication and family system as the predictors of family satisfaction in adolescents. *Journal of Psychology*, 10(6): 258- 264
- Bar-On, R., & Parker, J. (2000). *The Handbook of Emotional Intelligence: Theory, Development, Assessment, and Application at Home, School, and in the Workplace*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Clyde, T. L., Hawkins, A. J., & Willoughby B. J. (2020). Revising premarital relationship interventions for the next generation. *Journal of Marital and Family Therapy*. 46(1): 149-164
- Dew, J., & Jackson, M. (2018). Commitment and Relationship Maintenance Behaviors as Marital Protective Factors during Economic Pressure. *Journal of Family and Economic Issues*, 39(2); 191-204
- Johnson, M. D., Lavner, J. A., Barton, A. W., Stanley, S. M., & Rhoades, G. K. (2020). Trajectories of relationship confidence in intimate partnerships. *Journal of Family Psychology*, 34(1): 24–34
- Hatch, S. G., Dowdle, K. K., Aaron, S. C., & Braithwaite, S. R. (2018). Marital text: A feasibility study. *The Family Journal*, 2: 351–357
- Hou, Y., Jiang F., & Wang, X. (2019). Marital commitment, communication and marital satisfaction: An analysis based on actor–partner interdependence model. *International Journal of Psychology*, 54(3); 369-376
- Marchal, J. P., Maurice S, H., Trotsenburg, A. P., & Grootenhuis, M.A. (2017). Mothers and fathers of young Dutch adolescents with Down syndrome: Health related quality of life and family functioning. *Res Dev Disabil*, 59, 359-369.
- Masarik, A. S. Conger, R. (2017). Stress and child development: Review of the family stress model. *Curr Opin Psychol*, 13(3): 85–90.
- Mohammadimehr, Z, & Ayatollah Karimi, B. (2017). The relationship between emotional intelligence, attachment styles and optimism with Maritals satisfaction. *Interdisciplinary Journal of Education*. 11 (2): 50-59
- Nagaraja, A., Rajamma, R.N., & Viswanatha, R.S. (2012). Effect of parent’s marital satisfaction, marital life period and type of family on their children mental health status. *Journal of Psychology*, 3(2):65-70
- Nelis, M. Sharon., Rae, G. & Liddell, Ch. (2011). Factor Analyses and Score Validity of the Family Emotional Involvement and Criticism Scale in an Adolescent Sample. *University of Ulster*, <http://online.sagepub.com>
- Nelson, J.A., Kirk, A.M., Ane, P. & Serres, S.A. (2011). Religious and Spiritual Values and moral Commitment in Marriage: Untapped Resources in Couples Counseling?. *Journal of Counseling and Values*, 55(2); 228-246
- Robey, P. A., Wubbolding, N. R. E., & Carlson, J. (2017). *Contemporary issues in couples counseling: A choice theory and reality therapy approach*. New York: *Routledge*
- Ukumatimi Otuedon, M. (2016). Emotions, personality, emotional intelligence and leadership in the workplace: the prevailing attitude. *International Journal of Economics, Commerce and Management*, 1(3), 350- 368.
- Smith, L, Ciarrochi, J, & Heaven, PL. (2008). The stability and change of trait emotional intelligence, conflict communication patterns, and relationship satisfaction. A one-year longitudinal study. *Person Individual Differ*, 45: 738-43

- Stanley, S. M., Rhoades, G. K., & Whitton, S. W. (2010). Commitment: Functions, formation, and the securing of romantic attachment. *Journal of Theory and Family Review*, 2, 243–257
- Parrott, L, & Parrott, L. (2016). *Saving Your Marriage Before It Starts (SYMBIS): Seven Questions to Ask Before -- and After -- You Marry*. Publisher: Zondervan; New, Expanded edition. 6-109.
- Tang, C.-Y., & Curran, M. A. (2013). Marital Commitment and Perceptions of Fairness in Household Chores. *Journal of Family Issues*, 34(12): 1598–1622
- Tambling, R. B., & Glebova, T. (2013). Preferences of individuals in committed relationships about premarital counseling. *American Journal of Family Therapy*, 41(4), 330-340
- Zeidner, M., Kloda, I., Matthews, G. (2013). Does dyadic coping mediate the relationship between emotional intelligence (EI) and marital quality? *Journal of Family Psychology*, 27(5), 795-805.

***

پرسشنامه تعهد زناشویی

ردیف	سوالات				
	کاملاً موافقم	موافقم	نه مخالفم نه موافقم	مخالفم	کاملاً مخالفم
۱	۵	۴	۳	۲	۱
۲	۵	۴	۳	۲	۱
۳	۵	۴	۳	۲	۱
۴	۵	۴	۳	۲	۱
۵	۵	۴	۳	۲	۱
۶	۵	۴	۳	۲	۱
۷	۵	۴	۳	۲	۱
۸	۵	۴	۳	۲	۱
۹	۵	۴	۳	۲	۱
۱۰	۵	۴	۳	۲	۱
۱۱	۵	۴	۳	۲	۱
۱۲	۵	۴	۳	۲	۱
۱۳	۵	۴	۳	۲	۱
۱۴	۵	۴	۳	۲	۱
۱۵	۵	۴	۳	۲	۱
۱۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱۷	۵	۴	۳	۲	۱
۱۸	۵	۴	۳	۲	۱
۱۹	۵	۴	۳	۲	۱
۲۰	۵	۴	۳	۲	۱
۲۱	۵	۴	۳	۲	۱
۲۲	۵	۴	۳	۲	۱

۵	۴	۳	۲	۱	۲۳	هنگامی که مشکلی برابمان باوجود می‌آید من و همسرم سعی در حل آن می‌کنید.
۵	۴	۳	۲	۱	۲۴	من مطمئن هستم که می‌توانیم مشاجره‌هایی که بین ما پیش می‌آید را حل کنیم.
۵	۴	۳	۲	۱	۲۵	مرتب همسرم را می‌بوسم و نوازش می‌کنم.
۵	۴	۳	۲	۱	۲۶	همسرم از اینکه گاهی وقتها در کنار دوستان یا خانواده‌ام باشم مخالفت نمی‌کند.
۵	۴	۳	۲	۱	۲۷	همسرم از لحاظ جنسی من را جلب می‌کند و سکسی است.
۵	۴	۳	۲	۱	۲۸	من هرگز با همسرم بحث‌وجدل نداشته‌ام.
۵	۴	۳	۲	۱	۲۹	همسرم بهترین دوست من است.
۵	۴	۳	۲	۱	۳۰	همسرم به‌جز من به شخص دیگری فکر نمی‌کند.
۵	۴	۳	۲	۱	۳۱	همسرم به اهداف شخصی من احترام می‌گذارد.
۵	۴	۳	۲	۱	۳۲	همسرم من را سکسی و جذاب می‌داند.
۵	۴	۳	۲	۱	۳۳	من و همسرم برای استقلال یکدیگر ارزش قائلیم.
۵	۴	۳	۲	۱	۳۴	حاضریم برای اجتناب از درگیری با همسرم هر کاری بکنم.
۵	۴	۳	۲	۱	۳۵	مدت‌زمانی که با اقوام و دوستانمان صرف می‌کنید کافی است.
۵	۴	۳	۲	۱	۳۶	در زندگی ما شوهر رهبر خانواده است.
۵	۴	۳	۲	۱	۳۷	حتی اگر زن خارج از خانه کار کند باز هم باید مسئول اداره خانه باشد.
۵	۴	۳	۲	۱	۳۸	من و همسرم به خاطر عقاید مذهبی‌مان احساس نزدیکی بیشتری می‌کنید
۵	۴	۳	۲	۱	۳۹	احساس می‌کنم با دوست داشتن همسرم بهتر می‌توانم عشق به خدا را درک کنم.
۵	۴	۳	۲	۱	۴۰	عبادت کردن همراه همسرم برای من مهم است.
۵	۴	۳	۲	۱	۴۱	در میان گذاشتن ارزش‌های مذهبی به رابطه ما کمک می‌کند.
۵	۴	۳	۲	۱	۴۲	همسرم همیشه شنونده خوبی است.
۵	۴	۳	۲	۱	۴۳	رابطه بسیار خوبی با همسرم دارم.
۵	۴	۳	۲	۱	۴۴	همسرم خلق‌وخوی مرا کاملاً می‌شناسد و آن‌ها را قبول دارد.

***

پرسشنامه هوش هیجانی بار-ان (Bar-On)

ردیف	سوالات	کاملاً موافقم	موافقم	نظری ندارم	مخالقم	کاملاً مخالفم
۱	به نظر من برای غلبه به مشکلات باید گام به گام پیش رفت.	۵	۴	۳	۲	۱
۲	لذت بردن از زندگی برایم مشکل است.	۵	۴	۳	۲	۱
۳	شغلی را ترجیح میدهم که حتی الامکان ، من تصمیم گیرنده باشم.	۵	۴	۳	۲	۱
۴	میتوانم بدون تنش زیاد ، با مشکلات مقابله کنم.	۵	۴	۳	۲	۱
۵	میتوانم برای معنی دادن به زندگی تا حد امکان تلاش کنم.	۵	۴	۳	۲	۱
۶	نسبت به هیجان‌هایم آگاهی دارم.	۵	۴	۳	۲	۱
۷	سعی میکنم بدون خیال پردازی ، واقعیت امور را در نظر بگیرم.	۵	۴	۳	۲	۱
۸	به راحتی با دیگران دوست می‌شوم.	۵	۴	۳	۲	۱
۹	معتقدم توانایی تسلط بر شرایط دشوار را دارم.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۰	بیشتر مواقع به خودم اطمینان دارم.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۱	کنترل خشم برایم مشکل است.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۲	شروع دوباره برایم سخت است.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۳	کمک کردن به دیگران را دوست دارم.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۵	هنگامی که از دیگران خشمگین میشوم ، نمیتوانم با آنها در این مورد بحث کنم.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۶	هنگام رویارویی با یک موقعیت دشوار، دوست دارم تا حد ممکن در مورد آن اطلاعات جمع کنم.	۵	۴	۳	۲	۱
۱۷	خندیدن برایم سخت است.	۵	۴	۳	۲	۱

۱	۲	۳	۴	۵	۱۸	هنگام کار کردن با دیگران ، بیشتر پیرو افکار آنها هستیم تا خودم.
۱	۲	۳	۴	۵	۱۹	نمی‌توانم به خوبی فشارها را تحمل کنم.
۱	۲	۳	۴	۵	۲۰	در چند سال گذشته کمتر کاری را به نتیجه رساندم.
۱	۲	۳	۴	۵	۲۱	به سختی می‌توانم احساسات عمیقم را با دیگران در میان بگذارم.
۱	۲	۳	۴	۵	۲۲	دیگران نمی‌فهمند که من چه فکری دارم.
۱	۲	۳	۴	۵	۲۳	به خوبی با دیگران همراهی می‌کنم.
۱	۲	۳	۴	۵	۲۴	به اغلب کارهایی که انجام می‌دهم، خوش بین هستم.
۱	۲	۳	۴	۵	۲۵	برای خودم احترام قائل هستم.
۱	۲	۳	۴	۵	۲۶	عصبی بودنم مشکل ایجاد میکند.
۱	۲	۳	۴	۵	۲۷	به سختی می‌توانم فکرم را در مورد مسائل تغییر دهم.
۱	۲	۳	۴	۵	۲۸	کمک به دیگران مرا کسل نمی‌کند، به خصوص اگر شایستگی آن را داشته باشم.
۱	۲	۳	۴	۵	۲۹	دوستانم می‌توانند مسائل خصوصی خودشان را با من در میان بگذارند.
۱	۲	۳	۴	۵	۳۰	می‌توانم مخالفت‌م را با دیگران ابراز نمایم.
۱	۲	۳	۴	۵	۳۱	هنگام مواجهه با یک مشکل ، اولین کاری که انجام می‌دهم دست‌نگه داشتن و فکر کردن است.
۱	۲	۳	۴	۵	۳۲	فرد با نشاطی هستم.
۱	۲	۳	۴	۵	۳۳	ترجیح می‌دهم دیگران برایم تصمیم بگیرند.
۱	۲	۳	۴	۵	۳۴	احساس می‌کنم کنترل اضطراب برایم مشکل است.
۱	۲	۳	۴	۵	۳۵	از کارهایی که انجام می‌دهم ، راضی نیستم.
۱	۲	۳	۴	۵	۳۶	به سختی می‌فهمم چه احساسی دارم.
۱	۲	۳	۴	۵	۳۷	تمایل دارم با آنچه در اطرافم می‌گذرد رو به رو نشوم و از برخورد با آنها طفره می‌روم.
۱	۲	۳	۴	۵	۳۸	روابط صمیمی با دوستانم برای هر دو طرف برایمان اهمیت دارد.
۱	۲	۳	۴	۵	۳۹	حتی در موقعیت‌های دشوار ، معمولاً برای ادامه‌ی کار انگیزه دارم.
۱	۲	۳	۴	۵	۴۰	نمی‌توانم خودم را اینطور که هستم بپذیرم.
۱	۲	۳	۴	۵	۴۱	دیگران به من می‌گویند هنگام بحث ، آرام‌تر صحبت کنم.
۱	۲	۳	۴	۵	۴۲	به آسانی با شرایط جدید سازگار می‌شوم.
۱	۲	۳	۴	۵	۴۳	به کودک گم شده کمک می‌کنم ، حتی اگر همان موقع جای دیگری کار داشته باشم.
۱	۲	۳	۴	۵	۴۴	به اتفاقی که برای دیگران می‌افتد ، توجه دارم.
۱	۲	۳	۴	۵	۴۵	" نه گفتن " برایم مشکل است.
۱	۲	۳	۴	۵	۴۶	هنگام تلاش برای حل یک مشکل ، راه‌حل‌های ممکن را در نظر می‌آورم ، سپس بهترین را انتخاب می‌کنم.
۱	۲	۳	۴	۵	۴۷	از زندگی ام راضی‌م.
۱	۲	۳	۴	۵	۴۸	تصمیم‌گیری برایم مشکل است.
۱	۲	۳	۴	۵	۴۹	میدانم در شرایط دشوار چگونه آرامشم را حفظ کنم.
۱	۲	۳	۴	۵	۵۰	هیچ چیز در من علاقه ایجاد نمی‌کند.
۱	۲	۳	۴	۵	۵۱	از احساسی که دارم آگاهم.
۱	۲	۳	۴	۵	۵۲	در تصورات و خیال پردازی‌هایم غرق می‌شوم.
۱	۲	۳	۴	۵	۵۳	با دیگران رابطه‌ی خوبی دارم.
۱	۲	۳	۴	۵	۵۴	معمولاً انتظار دارم مشکلات به خوبی ختم شود ، هر چند گاهی چنین نمی‌شود.
۱	۲	۳	۴	۵	۵۵	از اندام و ظاهر خود راضی هستم.
۱	۲	۳	۴	۵	۵۶	کم صبر هستم.
۱	۲	۳	۴	۵	۵۷	می‌توانم عادات قبلی ام را تغییر دهم.
۱	۲	۳	۴	۵	۵۸	اگر لازم باشد با زیر پا گذاشتن قانون از موقعیتی فرار کنم، این کار را انجام می‌دهم.
۱	۲	۳	۴	۵	۵۹	نسبت به احساسات دیگران حساس هستم.

۱	۲	۳	۴	۵	میتوانم به راحتی افکارم را به دیگران بگویم.	۵۹
۱	۲	۳	۴	۵	هنگام حل کردن مسائل ، به سختی میتوانم در مورد انتخاب بهترین راه حل تصمیم گیری کنم.	۶۱
۱	۲	۳	۴	۵	اهل شوخی هستم.	۶۲
۱	۲	۳	۴	۵	در انجام دادن کارها و امور مختلف به دیگران وابسته ام.	۶۳
۱	۲	۳	۴	۵	رو یا رویی با مسائل ناخوشایند برایم مشکل است.	۶۴
۱	۲	۳	۴	۵	حتی الامکان کارهایی را به عهده میگیرم که برایم لذت بخش است.	۶۵
۱	۲	۳	۴	۵	حتی هنگام آشفتگی از آنچه که در من اتفاق می افتد ، آگاهم.	۶۶
۱	۲	۳	۴	۵	تمایل به مبالغه گویی دارم.	۶۷
۱	۲	۳	۴	۵	به نظر دیگران ، من فردی اجتماعی هستم.	۶۸
۱	۲	۳	۴	۵	به توانایی ام برای مقابله با دشوار ترین مسائل اطمینان دارم.	۶۹
۱	۲	۳	۴	۵	از شیوه ی نگرش و فکرم راضی هستم.	۷۰
۱	۲	۳	۴	۵	بد جوری خشمگین میشوم.	۷۱
۱	۲	۳	۴	۵	معمولاً ایجاد تغییر در زندگی روزانه ام برایم سخت است.	۷۲
۱	۲	۳	۴	۵	قادر هستم احترام به دیگران را حفظ کنم.	۷۳
۱	۲	۳	۴	۵	دیدن رنج دیگران برایم سخت است.	۷۴
۱	۲	۳	۴	۵	به نظر دیگران ،من نمیتوانم احساسات و افکارم را بروز دهم.	۷۵
۱	۲	۳	۴	۵	هنگام رو به رو شدن با شرایط دشوار سعی میکنم در مورد راه حل های ممکن فکر کنم.	۷۶
۱	۲	۳	۴	۵	افسرده هستم.	۷۷
۱	۲	۳	۴	۵	فکر میکنم من به دیگران بیشتر احتیاج دارم تا دیگران به من.	۷۸
۱	۲	۳	۴	۵	مضطرب هستم.	۷۹
۱	۲	۳	۴	۵	در مورد آنچه میخواهم در زندگی انجام دهم ، فکر مشخص و خوبی ندارم.	۸۰
۱	۲	۳	۴	۵	به سختی میتوانم از امور برداشت صحیحی داشته باشم.	۸۱
۱	۲	۳	۴	۵	به سختی میتوانم احساساتم را بیان کنم.	۸۲
۱	۲	۳	۴	۵	با دوستانم رابطه صمیمی برقرار میکنم.	۸۳
۱	۲	۳	۴	۵	قبل از شروع کار های جدید معمولاً احساس میکنم شکست خواهم خورد.	۸۴
۱	۲	۳	۴	۵	هنگام برسی نقاط ضعف و قوتم باز هم در مورد خودم احساس خوبی دارم.	۸۵
۱	۲	۳	۴	۵	هنگام عصبانیت زود از کوره در میروم.	۸۶
۱	۲	۳	۴	۵	اگر مجبور به ترک وطنم باشم ، سازگاری برایم دشوار خواهد بود.	۸۷
۱	۲	۳	۴	۵	به نظر من پابندی یک شهروند به قانون مهم است.	۸۸
۱	۲	۳	۴	۵	از جریحه دار کردن احساسات دیگران خودداری میکنم.	۸۹
۱	۲	۳	۴	۵	مشکل میتوانم از حق خودم دفاع کنم.	۹۰

***

پرسشنامه الگوهای ارتباطی زوجین کریستین و سولاوای (CPQ)

الف	زمانی که در روابط شما مشکل ایجاد میشود.	کاملاً ناممکن	کاملاً
		ممکن	
		۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۱	هر دو طرف از بحث در مورد مشکل دوری میکنند.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۲	هر دو طرف سعی میکنند در مورد مشکل خود بحث و گفت و گو کنند.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۳	مرد سعی میکند بحث را شروع کند در حالی که زن سعی میکند از بحث کردن بپرهیزد.	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
۴	زن سعی میکند بحث را شروع کند در حالی که مرد سعی	۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹

											میکنند از بحث کردن بپرهیزد.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	ب	در خلال بحث از مشکلات ارتباطی
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۵	هر دو طرف یکدیگر را مورد سرزنش ، اتهام و انتقاد قرار میدهند.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۶	هر دو طرف احساساتشان نسبت به یکدیگر را ابراز میکنند.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۷	هر دو طرف یکدیگر را با پیامد های منفی تهدید میکنند.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۸	هر دو طرف پیشنهادهای حل و توافق (سازش) میکنند.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۹	مرد غر میزند و توقع میکند (انتظار بیش از حد)، در حالی که زن کناره‌گیری یا سکوت اختیار میکند یا از بحث بیشتر امتناع می‌کند.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۱۰	زن غر میزند و توقع میکند (انتظار بیش از حد)، در حالی که مرد کناره‌گیری یا سکوت اختیار میکند یا از بحث بیشتر امتناع میکند.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۱۱	مرد انتقاد میکند در حالی که زن از خودش دفاع میکند.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۱۲	زن انتقاد میکند در حالی که مرد از خودش دفاع میکند.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۱۳	مرد زن را تحت فشار قرار میدهد که کاری را بدون چون و چرا بپذیرد یا کاری را بدون چون و چرا متوقف کند ، در حالی که زن مقاومت میکند.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۱۴	زن مرد را تحت فشار قرار میدهد که کاری را بدون چون و چرا بپذیرد یا کاری را بدون چون و چرا متوقف کند ، در حالی که مرد مقاومت میکند.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۱۵	مرد احساساتش را ابراز میکند در حالی که زن دنبال دلیل و راه حل می‌گردد.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۱۶	زن احساساتش را ابراز میکند در حالی که مرد دنبال دلیل و راه حل می‌گردد.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۱۷	مرد با پیامد های منفی تهدید میکند ، در حالی که زن کوتاه می‌آید.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۱۸	زن با پیامد های منفی تهدید میکند ، در حالی که مرد کوتاه می‌آید.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۱۹	مرد به زن فحش و ناسزا میدهد و به شخصیت او توهین میکند.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۲۰	زن به مرد فحش و ناسزا میدهد و به شخصیت او توهین میکند.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۲۱	مرد به زن زور می‌گوید و او را تحت فشار و ضرب و شتم قرار میدهد.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۲۲	زن به مرد زور می‌گوید و او را تحت فشار و ضرب و شتم قرار میدهد.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	ج	بعد از بحث از مشکلات ارتباطی
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۲۳	هر دو احساس میکنند که یکدیگر را در موقعیت های مختلف درک میکنند.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۲۴	هر دو بعد از بحث از یکدیگر کناره می‌گیرند.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۲۵	هر دو احساس میکنند که مشکل حل شده است.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۲۶	هیچ کدام از زوجین بعد از بحث و گفت و گو چیزی عایدشان نمیشود.
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۲۷	بعد از بحث و جدل هر دو طرف سعی میکنند با یکدیگر خیلی

										صمیمی شوند.	
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	مرد به خاطر آنچه که گفته است ، احساس گناه میکند. در حالی که زن احساس صدمه و آسیب میکند.	۲۸
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	زن به خاطر آنچه که گفته است ، احساس گناه میکند. در حالی که مرد احساس صدمه و آسیب میکند.	۲۹
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	مرد سعی میکند که آشتی کند انگار که هیچ اتفاقی نیوفتاده است ، در حالی که زن فاصله میگیرد.	۳۰
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	زن سعی میکند که آشتی کند انگار که هیچ اتفاقی نیوفتاده است ، در حالی که مرد فاصله میگیرد.	۳۱
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	مرد زن را مجبور به عذر خواهی میکند ، یا قول بدهد که به نحو بهتری عمل کند در حالی که زن مقاومت میکند.	۳۲
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	زن مرد را مجبور به عذر خواهی میکند ، یا قول بدهد که به نحو بهتری عمل کند در حالی که مرد مقاومت میکند.	۳۳
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	مرد حمایت را در دیگران (والدین ، دوستان ، بچه ها) جست و جو میکند.	۳۴
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	زن حمایت را در دیگران (والدین ، دوستان ، بچه ها) جست و جو میکند.	۳۵

The structural model of marital commitment based on communication patterns among women: The mediating role of emotional intelligence

Farah. Fardad¹, Farideh. Dokaneifard^{*2} & Malek. Mirhashemi³

Abstract

Aim: This study is aimed to determine the structural model of marital commitment based on communication patterns among women: The mediating role of emotional intelligence. **Method:** The research method was correlational, and the statistical population included all married women who were referred to counseling centers in Tehran in 2018. Accordingly, the simple random sampling method was chosen randomly to select the counseling centers. Therefore, the city of Tehran was first divided into five regions: north, south, east, west, and center. Afterward, three counseling centers were randomly selected from each region, and 300 women were selected based on Sample Power software. Then Adams & Jones (1997) Marital Commitment Questionnaire, Christensen & Sulawesi (1984) Couples Communication Patterns Questionnaire, and Bar-On (2002) Emotional Intelligence Questionnaire were completed, and the data were analyzed using Smart PIs structural equations. **Results:** The findings showed that the direct path of the reciprocal constructive pattern ($P=0.01$, $\beta =0.22$) and emotional intelligence ($P=0.05$, $\beta =0.28$) had a significant effect on marital commitment. The indirect path of reciprocal constructive pattern and avoidance pattern mediated by emotional intelligence has had a positive effect on marital commitment. **Conclusion:** For the cohesion and creation of a desirable marital relationship, it is possible to improve couples' relationships by strengthening the emotional intelligence of each couple, the type of communication patterns, and the interaction of their psychological elements.

Keywords: Marital Commitment, Communication Patterns, Emotional Intelligence

---

1. PhD Student, Department of Counseling, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran

2. *Corresponding Author: Associate Professor, Counseling Department, Roodehen Branch, Islamic Azad University, Roodehen, Iran f.dokaneheefard@gmail.com

3. Associate Professor, Counseling Department, Roodehen Branch, Islamic Azad University, Roodehen, Iran